

RZECZPOSPOLITA
POLSKA

Urząd Patentowy
Rzeczypospolitej Polskiej

(12) **OPIS PATENTOWY** (19) **PL** (11) **204604**

(13) **B1**

(21) Numer zgłoszenia: **357961**

(51) Int.Cl.
B22D 27/20 (2006.01)
C21C 1/10 (2006.01)
B22D 1/00 (2006.01)

(22) Data zgłoszenia: **23.12.2002**

---

(54) **Sposób otrzymywania odlewów w formie odlewniczej z wysokojakościowego żeliwa**

---

(43) Zgłoszenie ogłoszono:
28.06.2004 BUP 13/04

(45) O udzieleniu patentu ogłoszono:
29.01.2010 WUP 01/10

(73) Uprawniony z patentu:
Instytut Odlewnictwa, Kraków, PL

(72) Twórca(y) wynalazku:
Jerzy Stachańczyk, Kraków, PL
Janusz Cupiał, Kraków, PL
Zbigniew Stefański, Kraków, PL
Maciej Asłanowicz, Łódź, PL
Tadeusz Fulko, Łódź, PL
Andrzej Ościłowski, Łódź, PL

PL 204604 B1

Opis wynalazku

Przedmiotem wynalazku jest sposób otrzymywania odlewów w formie odlewniczej z wysokojakościowego żeliwa.

W celu otrzymania odlewów z żeliwa wysokojakościowego niezbędnym jest wykonanie dwóch podstawowych operacji technologicznych dla ciekłego żeliwa wyjściowego, najpierw sferoidyzację, a następnie modyfikację. Tak przygotowane żeliwo jest wlewane do form odlewniczych. Znane sposoby sferoidyzacji żeliwa wyjściowego przeprowadza się poza formą odlewniczą, w kadzi odlewniczej. Modyfikację żeliwa przeprowadza się w kadzi odlewniczej wsypując modyfikator do kadzi lub w czasie przelewania żeliwa, wsypując modyfikator na strugę przelewającego ciekłego metalu. Otrzymane w ten sposób żeliwo wysokojakościowe wlewa się do formy odlewniczej otrzymując odlewy z żeliwa wysokojakościowego. Jednym z warunków uzyskania wysokiej jakości odlewów z żeliwa sferoidalnego jest konieczność rozlania całej porcji tak przygotowanego ciekłego żeliwa do form odlewniczych w czasie kilkunastu minut od chwili wykonania operacji sferoidyzacji z uwagi na zanikający w tym czasie efekt sferoidyzacji. W celu przedłużenia czasu trwania efektu sferoidyzacji zwiększa się ilość dodawanego sferoidyzatora, a większa ilość sferoidyzatora z kolei powoduje oprócz powiększenia kosztów produkcji, także występowania różnic w składzie chemicznym pomiędzy odlewami otrzymywanymi z pierwszych porcji żeliwa a ostatnimi co wpływa na brak stabilizacji parametrów technologicznych wykonywanych odlewów. Innymi niepożądanymi zjawiskami to wydłużenie czasu przebiegu wszystkich operacji technologicznych, znaczny spadek temperatury ciekłego żeliwa.

Sposób otrzymywania odlewów z wysokojakościowego żeliwa w formie odlewniczej według wynalazku polega na jednoczesnym przeprowadzeniu operacji sferoidyzacji i modyfikacji żeliwa bezpośrednio w formie odlewniczej podczas zalewania formy ciekłym żeliwem wyjściowym. W sposobie według wynalazku wlewa się ciekłe żeliwo wyjściowe do formy odlewniczej poprzez wlew główny i układ zalewania, w którym znajduje się pierwsza komora reakcyjna z umieszczonym w niej sferoidyzatorem przylegającym bezpośrednio do ceramicznego filtra, następnie żeliwo przepływa przez drugą komorę reakcyjną z umieszczonym w niej modyfikatorem przylegającym do filtra ceramicznego, a następnie wlewami doprowadzającymi wpływa do wnęki formy odtwarzającej kształt odlewu. Żeliwo wyjściowe przepływając w formie przez pierwszą komorę reakcyjną, reaguje z zaprawą sferoidyzującą, powodującą sferoidyzację grafitu, następnie przepływając przez filtr ceramiczny oczyszcza się z pochodzących z kadzi zanieczyszczeń niemetalicznych w postaci zapaszczeń, zażużeń, a także z nieprzereagowanej zaprawy sferoidyzującej oraz z produktów reakcji żeliwa z zaprawą. Z kolei w drugiej komorze żeliwo ulega modyfikacji, a filtracja pozbawia żeliwo niepożądanych zanieczyszczeń niemetalicznych powstających podczas modyfikacji oraz pozostałych zanieczyszczeń niewychwyconych przez pierwszy filtr. Proces modyfikacji eliminuje powstawanie cementytu w ściankach odlewu, a zwłaszcza w odlewach cienkościennych. Zainstalowane filtry ceramiczne oprócz funkcji filtrowania powodują zmianę charakteru przepływu ciekłego żeliwa w formie z turbulentnego na laminarny, efektem tego jest mniejsze wymywanie z układu wlewowego i z wnęki formy masy formierskiej przez ciekłe żeliwo. W wyniku zastosowania filtrów ceramicznych mniejsza jest ilość braków odlewniczych spowodowanych wtrąceniami niemetalicznymi, odlewy charakteryzują się lepszymi własnościami mechanicznymi, lepszą obrabialnością. W sposobie według wynalazku w jednej operacji technologicznej zalewania odlewu ciekłym żeliwem przeprowadza się proces sferoidyzacji, modyfikacji i podwójnej filtracji ciekłego żeliwa otrzymując odlewy z żeliwa wysokojakościowego o wysokich własnościach mechanicznych.

Przykład sposobu otrzymywania odlewów z wysokojakościowego żeliwa w formie odlewniczej według wynalazku. 40 kg żeliwa wyjściowego o składzie w % wagowych: 3,74% C, 2,45% Si, 0,11% Mn, 0,04% P, 0,007% S i o temperaturze zalewania 1410°C z kadzi syfonowej wlewa się do wlewu formy. W pierwszej komorze żeliwo napotyka 100 g sferoidyzatora przyklejonego do piankowego filtra ceramicznego, zachodzi reakcja sferoidyzacji żeliwa. Z kolei żeliwo przepływa przez ceramiczny filtr piankowy do drugiej komory, a na ceramicznym filtrze piankowym osadzają się produkty reakcji sferoidyzacji i niemetaliczne zanieczyszczenia. W drugiej komorze żeliwo napotyka na przyklejony do piankowego filtra ceramicznego modyfikator w ilości 25 g. Żeliwo rozpuszcza modyfikator i przepływa przez ceramiczny filtr piankowy, na którym osadzają się zanieczyszczenia. Następnie żeliwo poprzez układ wlewowy wpływa do wnęki formy. Otrzymuje się odlew o wadze 26 kg, o następującym składzie chemicznym, w % wagowych: 3,72% C, 2,67% Si,

0,11% Mn, 0,34% P, 0,007% S i 0,026% Mg, natomiast własności mechaniczne próbek oddzielnie lanych typu Y2 - grubości 25 mm są następujące: wytrzymałość na rozciąganie $R_m = 471$ MPa, umowna granica plastyczności $R_{0,2} = 318$ MPa, wydłużenie $A_5 = 21\%$, twardość HB = 175.

Zastrzeżenie patentowe

Sposób otrzymywania odlewów z wysokojakościowego żeliwa w formie odlewniczej, **znamienny tym**, że polega na zalewaniu formy odlewniczej żeliwem wyjściowym poprzez wlew główny i układ wlewowy, w którym znajduje się pierwsza komora reakcyjna z umieszczonym w niej sferoidyzatorem przylegającym bezpośrednio do filtra piankowego a następnie przez drugą komorę reakcyjną z umieszczonym w niej modyfikatorem przylegającym do filtra piankowego, a następnie przez układ wlewowy wlewami doprowadzającymi do wnęki formy.

